

DOMOVINA in KMETSKI LIST

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana,
Puccinijeva ulica št. 5, II. nad., telefoni od 31-22 do 31-26
Račun Poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 4.50 L, polletno
9.- L, celoletno 18.- L; za inozemstvo: celoletno 24.- L
Posamezna številka 50 cent.

Veliko delo zdravstvene avtomobilske kolone

Slovensko ljudstvo kaže veliko hvaležnost tej ustanovi,
ki je sad Ducejeve volje

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je sprejel dr. Duceja, direktorja zdravstvene avtomobilske kolone ministrstva za notranje zadeve, ki mu je predložil poročilo o delu, ki ga je opravila kolona v Sloveniji v času od 16. junija do 31. julija. Iz poročila izhaja, da je bila avtomobilska kolona v 38 krajih in je v 34 dneh službe izvršila 28.845 različnih posebnih zdravstvenih pregledov. V mesecu maju je bilo izvršeno v 21 dneh službe 14.355 pregledov v 26 krajih. Skupno je bilo torej v mesecih maju, juniju in juliju v 55 dneh službe izvršeno 43.200 pregledov v 64 različnih krajih.

Eksc. Grazioli je izrazil svoje zadovoljstvo nad delovanjem zdravstvene avtomobilske kolone in je dal navodila, kako naj se njeno delo redno nadaljuje. Slovensko prebivalstvo kaže veliko hvaležnost spričo delovanja te človekoljubne ustanove, ki jo je hotel Duce in ki jo je uredil generalni direktor javnega zdravstva Ekscelenca Petragani.

Zdravstvena kolona je bila marljivo na delu tudi v avgustu in je še zdaj. O njenem delu smo že večkrat poročali in prinesli poročila iz raznih krajev. V naslednjem objavljamo poročila iz nekaterih krajev, ki jih je kolona obiskala v zadnjih dnevih.

Pretekli teden je kolona prispela v Dobropole. Prispelo je šest zdravnikov-spezialistov in šest pomočnic. Kolono so poleg zbranega občinstva pozdravili ob prihodu občinski komisar g. profesor Scarpa Giovanni, občinski tajnik g. Anton Medved, zdravnik iz Velikih Lašč g. dr. Ludvik Kožuh, krajevni zdravnik g. dr. Mirko Pokorn, župnik g. Anton Mrkun, šolski upravitelj g. Janko Tušar in drugi. Ljudstvo, ki je prihitalo na pregled celo iz najbolj oddaljenih krajev občine, se je že v dopoldanskih urah v velikem številu poslužilo ugodnosti brez-

plačnega pregleda in zdravljenja. Se več pa je bilo pregledano v popoldanskih urah, tako da so imeli zdravniki in sestre pomočnice dovolj posla v vseh oddelkih. Po približnih ugotovit-

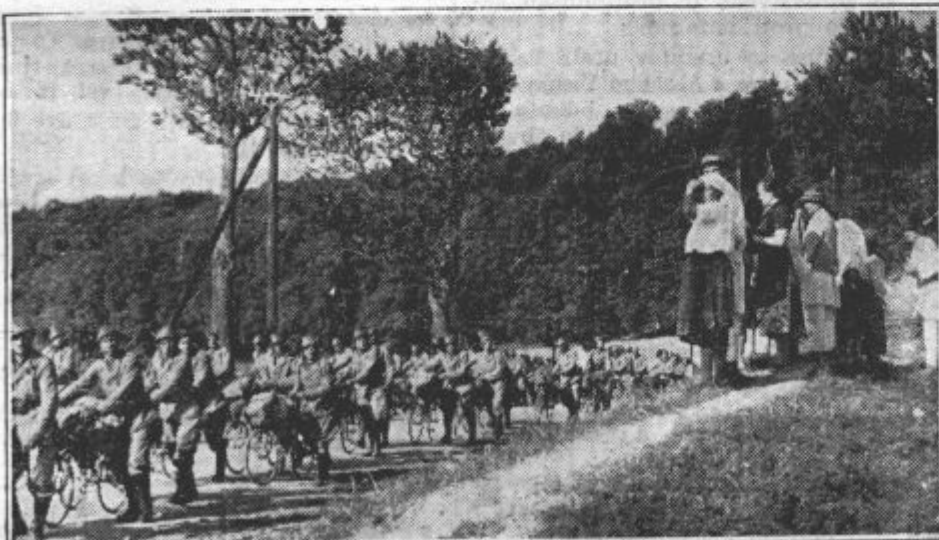

Duce in Hitler na vzhodnem bojišču

vah je bilo 1224 pregledov. Ljudstvo je splošno izražalo željo, da bi se kolona kmalu spet zglasila v občini, ker so ljudje po večini siromašni in nimajo sredstev za zdravljenje. Rekli so tudi, naj se njihova zahvala sporoči Duceju.

pomeni skoro polovico prebivalstva vse občine. Po končanem pregledu se je kolona vrnila nazaj v Ljubljano. Vse ljudstvo je z največjo hvaležnostjo spremljalo človekoljubno delo zdravstvene kolone in je prav posebno hvaležno njenemu vodji g. dr. Duceju, ki je že ob tem svojem prvem obisku pokazal tako veliko skrb za zdravje občanov.

V ponedeljek 1. t. m. je zdravstvena avtomobilska kolona obiskala Želimlje. Zdravniki specialisti so vršili dopoldne pregled v Želimljah, popoldne pa so preiskali in zdravili na Turjaku. Do večera je bilo pregledano 398 otrok in odraslih. Skupno je bilo ves dan pregledano 1372 ljudi. Ljudstvo si šteje v prijetno dolžnost izreči toplo zahvalo Ekscelenci Visokemu Komisarju, načelniku italijanskega zdravstva Ekscelenci Petraganiju in vodji kolone drju. Duceju. Srčno hvalo izreka ljudstvo tudi zdravnikom in sestram.

Brzi oddelek italijanske vojske na pohodu v Ukrajino

× Senator Taft ni za Rooseveltovo politiko. Ameriški republikanski senator Taft je hudo napadel Rooseveltovo politiko in rekel, da je predsednik odgovoren za narodno neslogo. Taft je obsodil tudi Rooseveltovo zunanjo politiko, ki gre za tem, da bi bilo ameriško ljudstvo zapleteno v vojno.

Kmetje, dajte sinove v kmetijsko šolo na Grmu

Dandanes mora imeti tudi kmečki stan strokovno izobražene gospodinje

Na pokrajini kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu se prične novo šolsko leto v začetku novembra 1. 1941. Šola ima dva oddelka: letno in zimsko šolo. Letna šola traja nepretrgoma eno leto, zimska pa dve zimi po pet mesecev. Celoletna šola je primerna za vse vrste naših kmetij, najbolj pa za vinorodne kraje, kakor so v novomeškem, črnomeljskem in krškem okraju. Na celoletni šoli se namreč poleg vseh drugih panog izčrpno poučuje tudi vinogradništvo. Zimska šola pa je bolj primerna za sinove posestnikov iz nevinorodnih krajev, kakor so v kočevskem, logaškem, ljubljanskem in drugih okrajih. V zimski šoli se vinogradništvo ne poučuje. Druge kmetijske panoge pa se poučujejo vse, a posebna pozornost se posveča še živinoreji in travništvu.

To zimo, ki pride, bo prvi tečaj zimske šole, zato se letos sprejemajo učenci v celoletno in zimsko šolo.

Vsi učenci stanujejo v zavodu, kjer imajo vso oskrbo. Sprejemajo se pridni, dovolj nadarjeni sinovi kmečkih staršev, ki bodo po končanem šolanju ostali na kmetiji.

Lastnoročno spisano prošnjo, kolkovano z banovinskim kolkom za 3.80 lire, je poslati ravnateljstvu pokrajinske kmetijske šole na Grmu čimprej, najpozneje pa do 30. septembra. Prošnjo je priložiti: 1. krstni list; 2. domovnico; 3. zadnje šolsko izpričevalo; 4. spricevalo o nravnosti pri onih prosilcih, ki ne stopijo v zavod neposredno iz kake šole; 5. izjavo staršev, odnosno varuha (banovinski kolek za 1.52 lire), s katero se zavežejo plačati stroške šolanja (šolnino); zavezati se morajo tudi, da bodo plačevali šolnino do konca šolskega leta, če bi sin ali varovanec brez opravičenega vzroka predčasno zapustil zavod; 6. tisti, ki se potegujejo za pokrajinsko ali kako drugo študentsko (podporo) iz javnih sredstev, morajo

priložiti obvezne izjave (banovinski kolek za 1.52 lire) staršev ali varuha, da bo njih sin, odnosno varovanec ostal na domači kmetiji, v nasprotnem primeru pa da povrnejo zavodu sprejeto podporo iz javnih sredstev; 7. uradno potrdilo občine, ki naj obsega: a) velikost posestva v hektarih, b) prepis neposrednih davkov v lirah, c) število družine, posebej, koliko je še nepreskrbljenih otrok in morebitne druge družinske razmere, č) koliko redijo konj, goveje živine in svinj.

Kjer se kolki ne dobijo, je treba položiti ustrezeni znesek v lirah za priloge pod 1., 2., 3., 4. in 7. pri uradih, ki jih izdajo, kolkovino za prošnjo in za prilogo pod 5. in 6. (okroglo 7 lir) pa je treba poslati ravnateljstvu obenem s prošnjo in prilogami.

Starost prosilca mora biti najmanj 16 let in vsaj uspešno dovršena osnovna šola.

Pri vstopu v šolo napravijo učenci kratek sprejemni izpit iz slovenščine in računstva. Hkratu se preišče njih zdravstveno stanje od šolskega zdravnika. Mesečna oskrbnina znaša 50 do 175 lir po premoženjskih razmerah prosilca in se plačuje mesečno v naprej. Prosilci za pokrajinsko nižnjo mesto morajo priložiti pod 6 navedeno obvezno izjavo in pod 7. navedeno občinsko potrdilo o velikosti posestva in višini letnih davkov z navedbo družinskih in gospodarskih razmer.

Boj za obstanek je trd in terja na vseh področjih celih ljudi, v prvi vrsti pa dobrih, strokovno izobraženih kmečkih gospodarjev. Grmkmet. šola, ki je po sili razmer ostala edina te vrste v naši slovenski pokrajini, s tega mesta že polnih 55 let širi gospodarsko znanje in vzgaja bodoče napredne slovenske kmečke gospodarje. Kmečki gospodarji, pošljite svoje sinove vanjo.

lasten paviljon, ki bo ostal tudi še nadalje na ljubljanskem velesejmu. S tem je trdka pokazala, da razume važnost in nadaljevanje sejmskih prireditev. Ta paviljon bo v kratkem gotov. Blizu njega bo poseben paviljon trdke Montecatini, katerega tudi naglo građe. V tem paviljonu bodo razstavljeni razni izdelki te mogočne industrije.

Ostali paviljoni bodo imeli prostora za nad 600 razstavljalcev, ki so se že prijavi za udeležbo. Na sejmu bodo zastopane vse velike industrije v pokrajini in tudi največje trgovinske trdke poleg številnih ostalih podjetij, kar bo povečalo privlačnost letošnje prireditve.

URADNI RAZGLASI

Obvezno prijavljanje rojstev

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino odreja glede na svoji naredbi z dne 12. avgusta 1941-XIX (št. 84.) in z dne 15. avgusta 1941-XIX (št. 87.), ki se nanašata na uvedbo in voditev registra prebivalstva v občinah Ljubljanske pokrajine in na statistiko o gibanju prebivalstva, ker smatra za potrebno, da se preprečijo zakasnitve v prijavljanju rojstev:

Člen 1. Dolžnost novorojenčevih staršev je, da prijavijo njegovo rojstvo pristojnim civilnim cerkvenim oblastvom, ki opravljajo posle vodje civilne matice, najkasneje v desetih dneh po rojstvu, in to ne glede na dan, ko morda nameravajo prirediti krst. Prijavitelji morajo tudi mrtvorojene. Prav tako sta dolžna napraviti prijavo zdravnik ali babica, ki sta prisostvovala porodu.

Člen 2. Kršitelji te naredbe, ki stopi v veljavo z dnem objave v »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino«, se kaznujejo v smislu člena 27. naredbe z dne 12. avgusta 1941-XIX (št. 84.).

Ljubljana, dne 26. avgusta 1941-XIX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli.

Izpitna komisija

za zidarske, tesarske, kamnoseške in vodnjakarske mojstre

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino odloča na osnovi člena 39. obrtnega zakona (odstavek drugi) in člena 2. uredbe o izpitih za zidarske, kamnoseške in vodnjakarske mojstre, po zaslišanju Zbornice za trgovino in industrijo in po ugotovitvi, da je izpitna komisija za zidarske, tesarske, kamnoseške in vodnjakarske mojstre, imenovani z odredbo bivšega bana z dne 11. maja 1. 1937., potekla poslovna doba in se mora obnoviti:

Člen 1. V izpitno komisijo za zidarske, tesarske, kamnoseške in vodnjakarske mojstre so imenovani tile gospodje: 1. inž. Černivec Josip, tehnični višji svetnik, za predsednika te komisije; 2. inž. Glanz Vinko, tehnični višji pristav, za namestnika predsednika;

3. za člane pa inž. Maček Stanko, tehnični višji pristav, inž. Škof Rudolf, profesor tehnične srednje šole, Kalc Jakob in Vizintin Ivan, zidarska mojstra, Kavka Karel, graditelj in tesarski mojster, Kregar Josip in Mihor Robert, tesarska mojstra, Toman Feliks in Jankovič Alojzij, kamnoseška mojstra, in Zupan Miroslav, graditelj, vsi iz Ljubljane. Poslovna doba komisije traja dve leti, nakar se more obnoviti.

Člen 2. Ta odločba je takoj izvršna in se objavi v »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino«.

Ljubljana, dne 25. avgusta 1941-XIX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli.

Ustanovitev pokrajinskega odbora za protiletalsko zaščito

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino odloča glede na potrebo, da se uredi in vzporedi na ozemlju pokrajine delovanje, ki se nanaša na protiletalsko zaščito, in ker smatra za umestno, da se imenuje pokrajinski odbor za protiletalsko zaščito in da se določijo naloge skladno z osnovnimi predpisi, ki veljajo v tem pogledu v Kraljevini:

Člen 1. Ustanavlja se pokrajinski odbor za protiletalsko zaščito, ki je sestavljen, kakor sledi: Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino, predsednik; podprefekt namestnik, podpredsednik; zvezni podpoveljnik podpornih središč, član; ljubljanski župan, član; en predstavnik mestnega poveljništva, član; poveljni mestnih gasilcev, član; inž. De Job Emanuel, vodja delavnic državnih železnic, član; inž. Sonč Franc, ravnatelj mestne elektrarne, član; dr. Kodre Anton, predsednik Gasilske zveze, član; predsednik pokrajinskega Rdečega križa, član; dr. Ogrinc Franc, izvedenec, član; Praprotnik Avgust, predstavnik Zveze industrijcev, član; Frölich Ivan, predstavnik hišnih posestnikov, član. — Odbor sme kdaj pa kdaj zahtevati, da se njegovih sestankov udeleže izvedenci in pred-

stavniki drugih ustanov. Posle tajnika odbora opravlja tajnik kabineta Visokega Komisarjata.

Člen 2. Naloge odbora za protiletalsko zaščito obsegajo: a) organizacijske priprave: za temnitev, alarm, kamuflaža, zaklonišča; b) odredbe za izurjenje dodeljenega osebja, pomožnih oddelkov in prebivalstva; c) odredbe za zaščito umetnostne in znanstvene imovine; d) odobravanje načrtov za protiletalsko zaščito, ki jih morajo pripraviti javne in zasebne ustanove v zvezi z državnimi koristmi; nadzorstvo nad njihovim izvajanjem; e) neposredni ukrepi proti učinku letalskih napadov za zdravstveno in protiplinsko zaščito in zaščito proti požarom.

Člen 3. Predpise za ureditev protiletalske zaščite v pokrajini izda z naredbo Visoki Komisar, predsednik pokrajinskega odbora za protiletalsko zaščito. Ti predpisi bodo obvezni za vsakogar, ki je na ozemlju pokrajine.

Člen 4. Ta odločba je izvršna takoj in se objavi v »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino«.

Ljubljana, dne 26. avgusta 1941-XIX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli.

Ljubljanski velesejem bo pomembna gospodarska razstava

Ljubljanski velesejem je zdaj v dvajsetem letu svojega obstoja dobil nove, prav lepe paviljone zaradi živega zanimanja Visokega Komisarja. Velesejem pa ima letos svoj poseben pomen, ker bo pomagal navezati stike med novo pokrajino in Italijo. Zato se vsa podjetja

trudijo prisostvovati prireditvi. Poleg tega pa bo sejem pokazal, kakšne uspehe je na svoji dozdajšni poti dosegla Fašistična Italija.

Zanimanje italijanskih trdk je med drugim izkazano s tem, da je velika italijanska avtomobilska industrija Fiat sklenila zgraditi svoj

ZAPLETENO VPRAŠANJE

Profesor prava pri izpitu: »Vzemimo, da ste vi zaročeni in jaz zapeljem vašo nevesto. Ali je to zakonolom?«

Visokošolec: »Da.«

Profesor prava: »Oprostite, mladi mož, ampak vi vendar še niste poročeni.«

Visokošolec: »Že res, da nisem, toda vi ste, gospod profesor!«

Skrb za prehrano ubožnih dijakov in priseljencev v Novem mestu

Novo mesto, septembra
Uradniški značaj Novega mesta je že dolga leta narekoval potrebo ustanovitve javne kuhinje, v kateri bi uradništvo in dijaštvo lahko prejemale po zmernih cenah dobro hrano. Vendar so zadevna prizadevanja ostala zaman. Za dijaštvo je v omejenem obsegu skrbela Dijaška kuhinja, ki je letno prehranjevala 50 do 60 dijakov, v zimskih mesecih pa še 40 drugih šolarjev. Z velikim dotokom priseljencev in oteženo prehrano po gostilnah je ponovno postalo pereče vprašanje ustanovitve javne kuhinje, ki naj bi oskrbovala redno prehrano vsemu prebivalstvu brez lastnega ognjišča.

Ob sodelovanju mestne občine sta Dijaška kuhinja in Rdeči križ začela delovati za ustanovitev javne kuhinje, v kateri bi za zdaj prejemale hrano samo dijaki in ubožni priseljenci. Doležljivejši je imela Dijaška kuhinja svoje prostore v šoli, ki je bila porušena ob velikonočnem bombnem napadu. V tedaj nastali zmedbi so okoliščani tudi čisto oplenili prostore Dijaške kuhinje in poleg večje zaloge živil odnesli vso kuhinjsko posodo in ves jedilni pribor. Zaradi tega se je z začetkom šolskega leta znašla Dijaška kuhinja v izredno težavnem položaju. Mestna občina pa je pravilno doumela važnost nadaljnjega obstoja te človekoljubne ustanove in je stavila Dijaški kuhinji na razpolago kuhinjo in jedilnico v prostorih mestnega zavetišča.

Na nedavni seji Dijaške kuhinje, kateri je kot zastopnik Rdečega križa prisostvoval tudi g. dr. Božidar Küssel, je bil ponovno vzet v pretres predlog o ustanovitvi skupne javne

kuhinje. Skupno z Rdečim križem je bil v načelu sprejet sklep, da se osnuje Dijaška kuhinja v mestnem zavetišču, pozneje pa se ji bo pridružila kuhinja Rdečega križa za ubožne priseljence. Zaradi tesnih prostorov in pomanjkanja kuhinjske posode bo treba kuhati v treh izmenah. Tako je dokončno rešeno vprašanje nadaljnjega obstoja Dijaške kuhinje, ki bo začela poslovati že ta mesec. S to rešitvijo pa so tudi že dani vsi potrebni pogoji za ustanovitev splošne javne kuhinje.

V letošnjem šolskem letu bo Dijaška kuhinja lahko sprejela na hrano samo manjše število siromašnih dijakov, ki bodo plačevali majhen prispevek v živilih. Ta prispevek je tudi letos izredno nizek in bo tako mnogim ubožnim dijakom omogočeno nadaljevanje šolanja. V splošnem zahtevajo novomeške gospodinje poleg rednega mesečnega denarnega prispevka 45 do 50 lir še enkratni letni prispevek 200 kg krompirja, 100 kg pšenične moke, 40 kg turščične moke, 30 kg ajdove moke in 10 kg masti, kar pa lahko zmorejo samo premožnejši kmečki sinovi.

S požrtvovalnim in nesebičnim delom odbornikov Dijaške kuhinje in Rdečega križa je bilo rešeno zdaj eno izmed najbolj perečih vprašanj Novega mesta, ki je ponovno dokazalo svoje veliko razumevanje za potrebe našega prebivalstva. Dolžnost meščanstva in okoliškega prebivalstva je, da z denarnimi prispevki in živili podpre človekoljubna prizadevanja Dijaške kuhinje in Rdečega križa in tako omogoči posebno v zimskih mesecih vsaj skromno prehrano našemu ubožnemu dijaštvu in ubožnim priseljencem.

Svarilo poljskim in gozdnim tatovom in staršem

Lastniki njiv in vrtov se tudi v Ljubljani in njeni okolici pritožujejo zaradi pogostih tatvin poljskih in vrtnih pridelkov. Prav tako so se tatvine pomnožile v gozdovih. Največjo škodo delajo tatovi zdaj na njivah krompirja, ker ponoči izkopavajo še nezreli krompir, v temi poberejo iz zemlje le malo krompirja, večino pa pustijo, da zgine brez koristi. Med krompir nasajeni fižol izrujejo in tako uničijo ves pridelek njive, s čimer napravijo veliko škodo. Najhujše za prehrano vsega prebivalstva je pri teh tatvinah to, da je korist, ki jo ima tat pri tatvini, samo malenkostna v primeri s škodo, ki jo napravi.

Da obvaruje lastnike njiv in vrtov pred škodo, vse prebivalstvo pa pred pomanjkanjem, je Visoki Komisariat dovolil mestnim poljskim in gozdnim paznikom nositi puške, revolverje in municijo, pa tudi streljanje na tatove.

Brezvestni ljudje se niti od daleč ne zavedajo strogosti zakonov proti poljski in

gozdni tatvini, saj grede lahko miselno celo v smrtno nevarnost, ker se zanašajo na prizanesljivost paznikov, straž in oblastev. Tudi časi so zdaj taki, da ne poznajo prizanesljivosti in tudi ne smejo prizanašati tatovom. Zato pa svarimo predvsem tatove in tudi vse drugo prebivalstvo, naj se podnevi, posebno pa še o mraku in ponoči ogiblje vrtov, njiv in tudi gozdov, ker imajo pazniki in straže najstrožje naročilo, da morajo streljati tudi na vsakega sumljivega človeka.

Se posebej pa opozarjamo starše, naj pazijo na otroke, da ne bodo hodili rabutat sadje, saj straža vendar ne bo lovila otrok in tatov, temveč bo kar streljala. Starši in mladina naj pomislijo, da tudi še tako usmiljeni paznik ne more otroka v gostem listju med vejami ločiti od odraslega, enako pa tudi ne more na njivi otroka ločiti od sklonjenega odraslega človeka. Rabutanje namreč ni zabava, temveč tatvina in so tudi otroci pri rabutanju izpostavljeni vsem posledicam strožih zakonov in smrtni nevarnosti.

Nekaj nasvetov rejcem kuncev in koz

Med časom menjanja dlake je kunce dobro krtačiti, kar pospešuje izpadanje stare dlake. Kunci se prav v tem času golijo. Rejci naj ne pozabijo, da je zdaj košnja otave. Vso zelenjavo in travo, ki ju ne pokrmimo zelenih, posušimo. V ta namen so dobre fižolove stročnice in korenje. Zima je dolgotrajna, krme za kunce potrebujemo mnogo, zato ne sme ostati neizrabljena niti najmanjša koristna zel. V suhem stanju zajci radi pojedjo tudi bolj mršave rastline, ki so jo zeleno zametavali. V hranjenju postajajo zdaj važne različne vrste zelja, razni vrtni odpadki, ka-

kor vitice jagodja, divje mladike jablan in hrušk, listje fižola in boba, listje dali, korenje, pesno listje, repno listje in podobno. Gledati moraš, da daješ kuncem različno krmo in da jim ne namečeš kar krme ene vrste.

Tudi za rejca koz je zdaj najvažnejše delo priprava zimske krme. Vsaka koza potrebuje na leto približno 12 metrskih stotov sena, kar ni malo. Ob lepih dneh naj grede živali še zmerom na pašo. Parjenje se začne. Mlade kose naj se pripuščajo le, če so zadostno razvite.

Vrtne škodljivce preganjamo tudi z nevšečnimi jim rastlinami

Kdor obdeluje vrt, pozna bramorje, miši, gosenice, uši, bolhače, voluharje in druge škodljivce, ki uničujejo vrtno rastline. Pregarjamo jih na različne načine, a pogosto to nič ne

pomaga. V novejšem času pa so začeli uporabljati proti njim različne rastline, ki s svojim strupom ali vonjem uničujejo ali preganjajo vrtno škodljivce.

Ogrce preženemo, ako posejemo na gredico po nekaj zrn maha. Makove koreninice imajo namreč hud strup, od katerega poginjajo ogrci, pa tudi njihovi hrošči se ga že od daleč izogibljejo. Zato obsejmo gredice, na katere sadimo povrtnino, ki jo posebno ljubijo ogrci, z nekaj zrcni maha.

Špargljevo muho, ki uniči dostikrat cele nasade, preženemo z ržo. V ta namen posejemo med posamezne vrste špargljev vrsto rži. Po takih nasadih se špargljeva muha ne bo naselila.

Bolhača kaj težko preženemo z gredic, na katerih imamo kapusnice. Dobro obrambno proti njemu je česen, ki ga nasadimo ob gredicah. Pred česnom pa imajo veliko spoštovanja tudi krti, voluharji in ogrci. Bolhači se dalje izogibljejo gredic, ki so obsejane s solato.

Mravlje tudi včasih delajo škodo na vrtu. Preženemo jih na ta način, da na mravljišča namečemo paradiznikovih listov.

Kapusovega belina in tako tudi gosenic se rešimo, če med zelni nasad posejemo nekaj konoplje, katere duh je belinu neznan.

Voluhar se ogne križolistnega mlečka, miši pa ne marajo vonja divjih kamilic, poprove mete in oleandra, zato potisnemo v njihove rove nekaj listov (lahko tudi suhih) omenjenih rastlin.

Mnogi vrtni škodljivci ljubijo posebne vrste rastline, na katerih se zbirajo v večjih množinah. Zato sadimo vmes take rastline, kjer potem lovimo mrčes. Na redkvico planejo bolhači, a zelje in karfiolo puste na miru, da lahko dorase. Med jagodov nasad potaknemo nekaj solate, ker je ogrcem solatna korenina ljubša od jagodove.

Toča je poškodovala vipavske vinograde

Vipava, septembra.

Te dni so se nad Vipavsko dolino zbrali temni oblaki in padati je začela toča, kakršne najstarejši Vipavci ne pomnijo. Vmes so bili kosi ledu, težki do sedem dekagramov, ki so uničevali vinograde in razbijali stekla na oknih lepih kmečkih domačij. Najhujše so bili prizadeti vinogradi prijaznih vipavskih naselbin Preserja, Vrha, Cvetroža, Pedrova, Birs, Britofa in Buj.

Domačini pravijo, da je toča ponekod pobila do 60 odstotkov in še več grozdja. Ob tem hudem udarcu imajo marljivi vipavski vinogradniki edino upanje, da bo pripekajoče solnce v septembru dalo zoreti vsaj tistim trsnim nasadom, ki jih huda ura ni zadela.

Vinorodna Brda so bila to pot obvarovana. V juniju in juliju pa jih je trikrat obiskala toča, ki je oklestila vinograde okoli Kojškega in Podsobotina. Drugod v Brdih toče k sreči letos ni bilo, tako da kažejo vinogradi zelo dobro. To velja predvsem za tiste gorice, katerih lastniki so bili pravočasno prekrbljeni z modro galico.

Novi vozni red na dolenski železnici

Opolnoči med 9. in 10. septembrom je stopl na vseh dolenskih progah v veljavo novi vozni red. Od tega časa dalje odhajajo potniški vlaki

iz Ljubljane proti Karlovcu ob 5.35, 7.51, 12.15, 17.25 in 21.15, ter prihajajo v Ljubljano iz smeri Karlovca ob 6.42, 9.54, 15.44, 18.10 in 21.00;

iz Ljubljane v Kočevje odhajajo ob 5.20, 10.02, 14.35 in 19.33; iz Kočevja v Ljubljano pa prihajajo ob 7.44, 13.30, 16.38 in 20.18;

iz Trebnjega na Dolenskem proti Tržišču odhajajo ob 5.27, 9.50, 14.15 in 19.30, iz Tržišča v Trebnje na Dolenskem pa prihajajo ob 7.13.50, 19.00 in 21.00;

iz Novega mesta v Stražo-Toplice odhajajo ob 6.39, 10.20, 14.40, 17.44 in 19.50, iz Straže-Toplice v Novo mesto pa prihajajo ob 7.25, 13.18, 15.45, 18.30 in 20.40.

Oglašujte v »Domovini«!

* **Ajdova paša po dolenjskih krajih.** Prva ajda je začela letos cvesti za dober teden pozneje kakor običajno. Čebele so jo začele obletavati šele okoli 20. avgusta. Proti koncu meseca so čebele že mnogo nabrale. Žal sta bila med tem časom dva močno deževna dneva, ki sta izprala ajdovo cvetje. Ajda, sejana po pšenici, pa je začela dobro cveteti šele proti koncu avgusta. Nekaj medu so čebele vsekakor nabrale tudi s pozne ajde. Na sladkor letos ne smemo mnogo upati. Čebele okrog Iga so letos razmeroma dobro odrezale.

* **Mavrica okoli solnca.** Iz Novega mesta pišejo: Po močnih nalivih se je predzadno nedeljo proti poldnevu zjasnilo in okoli pol 12. se je pojavila na nebu v velikanskem krogu okoli solnca lepa mavrica. Mavrica je okoli četrte ure obkrožala sonce v pravilnem krogu in je zbujala zanimanje meščanov, ki so si po svoje tolmačili ta izredni pojav, kakršnega se tudi najstarejši ljudje ne spominjajo.

* **Najdba starorimskih kovancev.** Delavci, ki so zanosleni pri popravilu neke ceste v Draču, so izkopali tri glinaste posode. Ko so posode odprli, so ugotovili, da so napolnjene s kovanci iz rimskih časov. Zanimiva najdba je bila izročena pristojnim oblastvom.

* **Smrt jo je rešila trpljenja.** V Ribnici je umrla 67letna posestnica ga. Terezija Gorševa. Rajnka je tri leta potrpežljivo prenašala bolezen. Pokopali so jo na pokopališču v Hrovačah. Svojem sožalje!

* **Rešenega otroka je vzel za svojega.** Letos v aprilu je med drugimi italijanskimi vojaki, ki so prišli na ozemlje bivše Jugoslavije, bil tudi 40 letni Emilio Gori iz Vidma. S svojim vojaškim oddelkom je prišel v neko vas, ki so jo umikajoče se čete zažgale. Iz gorečih ruotroka. Brž mFCDqumlhumlhumyumlhlumlševin so nenadno zaslišali glas jokajočega otroka. Brž so odstranili ruševine in našli v sobi čisto izstradano 18 mesečno dekletce. Vojaki so vzeli otroka s seboj in o deklici poročali predpostavljeno. Po natančnih poizvedbah se je ugotovilo, da so otrokovi starši mrtvi. Gori, ki se mu je sirota zasmilila do srca, je vzel otroka na svoj dom in ga izročil v varstvo svoji ženi, čeprav ima z njo že sedem otrok.

* **Prepovedana raba fižolove moke.** Po odredbi kmetijskega ministrstva je prepovedana raba moke iz fižola, leče in graha v slaščičarstvu. Ostanke take moke, ki so jo še imeli slaščičarji na zalogi, so se morali porabiti do 5. septembra.

Duce in Hitler srečujeta na svojem obisku vzhodnega bojišča italijanske motorizirane kolone

* **Velika povodenj v Rozandrski dolini.** Pred dnevi so imeli v Rozandrski dolini silen naliv. Potok Klinšica je zaradi naliva narastel v grmeč hudournik. Voda je podrla dva mostova, v Borštu in v Gornjem Koncu.

* **Požar v Gorni Straži.** Pred dnevi je nastal požar v kozolcu in skednju posestnikov Rakova in Barbiča v Gorni Straži. Zaradi vetrovnege vremena je grozila nevarnost, da se požar razširi tudi na sosedna poslopja, ki so vsa pokrita s slamo. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Vavte vasi in Straže. Z velikim trudom se jim je posrečilo požar omejiti tako, da novomeškim gasilcem, ki so bili telefonično poklicani na kraj požara, ni bilo več treba pomagati. Škoda je delno poravnana z zavarovalnino.

* **Velik kozolec v ognju.** Nedavno je nastal ogenj v kozolcu mesarja Jesiha na Dolenjski cesti v Ljubljani. Kozolec je stal na nekem travniku ob Dolenjski cesti. Takoj so prihiteli

ljubljanjski poklicni gasilci na kraj požara in pogasili požar. Kako je ogenj nastal še ni ugotovljeno.

* **Neznano kam je šel.** Z doma na Verdu pri Vrhniki je pred dnevi odšel šestnajstletni fant srednje postave. Oblečen je bil v slabe hlače. Srajco je imel belo z modrimi črtami. Imel je tudi temnomoder klobuk. Kdor bi ga videl, se naproša, naj obvesti najbližjo orožniško postajo ali pa naj sporoči vrhniškemu orožniku. Starši so pripravljeno povrniti vse stroške in bodo dotičnemu, ki jim bo sporočil, kje je njihov sin, izplačali še nagrado 500 lir.

* **Otroka utonila v domačih vodnjakih.** Na dvorišču hiše v Štandražu pri Gorici, kjer gospodarji Danijel Boškin, imajo vodnjak, v katerem se nabira deževnica. Nedavno se je na dvorišču igral domači sinček. V otroški objestnosti je zlezal na vodnjak, pokrit s pločevinasto ploščo. Nesreča je hotela, da se je plošča zganila in potegnila otroka v globok

pripovedovale najčudnejše zgodbe. Cigani so ga imenovali Kara; tako je sam zahteval. Postal je strah vse dežele. Mnogo cerkev, samostanov, župnišč ali pristav je izropal, odkar je začelo njegovo ime strašiti po Kranjskem. Sicer so graščaki na ukaz deželnega glavarja večkrat priredili pogone nanj, toda zajeti in uničiti ga niso mogli. Cigani so imeli v Hrušici in v Polhovgrajskih Dolomitih mnogo varnih skrivališč, kadar pa jim je šla posebno trda, so se naglo umaknili na Turško.

Kdor bi stopil v samotno oglarsko kočico in začel primerjati obraza obeh pri ognjišču sedečih mož, bi v svoje veliko začudenje ugotovil, da je bil obraz ciganskega kralja presemetljivo podoben obrazu mladega Turka Hasana age. Imela sta enake lase, enake oči in enake poteze. Bilo je spoznati na prvi pogled, da sta iste krvi. Razlikovala sta se edino v tem, da je bil Hasan povsem golobrad, medtem ko je nosil ciganski kralj košato brado, segajočo mu malodane do pasu.

»Čudna so pota usode, brat Hasan,« je po kratkem molku prvi izpregovoril ciganski kralj Kara. »Niti sanjalo se mi ni, da te bom še kdaj videl, zlasti se nisem nadejal, da te bom dobil tu v deželi nejevernikov. Moji ljudje so te našli ležati nekje v gozdu krvavega in onemoglega. Imel si prestreljeno roko. Najbrže bi se cigani niti ne bili zmenili zate in bi te bili pustili na mestu, kjer bi bil izkrvavel in umrl, da se nisi zasmilil mladi ciganki. Na njeno prošnjo so te možje pobrali in te prinesli v to kočico, kjer sem v nemajhno presenečenje v tebi spoznal svojega brata. K sreči imam med svojimi ljudmi moža, ki se nekoliko razume na padarstvo. Ta dečko ti je izlečil ranjeno

roko. Hvali Alaha, da ti strel ni preseknil mišic, sicer bi ti bila roka ohromela.«

»Roka mi je zdaj že čisto zdrava in jo lahko poljubno gibljem. Dovolj močna je že, da bo porinila nož v srce prekletega nejevernika Gorjana in objela njegovo lepo ženo, ki jo ljubim in katere se bom s tvojo pomočjo polastil!« je odgovoril Hasan divje. Potem je povzel z mirnejšim glasom. »Zelo vesel sem, brat Kara, da sem te našel živega in zdravega. Res se nisem nadejal, da bi še kdaj videl tvoj obraz. Osem dolgih let je minilo, odkar si s svojimi ljudmi zapustil svoj grad ter se pridružil Gezi paši Beograjskemu, ki se je odpravil na vojni pohod proti deželi križa. Vrnil se nisi. Nobenega izmed tvojih ni bilo nazaj. Izpraševala sva po tebi jaz in oče. Vojaki so pripovedovali, da so te nejeverniki ujeli in vrgli v ječo. Ker pa ni prišla nobena zahteva po odkupnini, sva bila z očetom prepričana, da te ni več med živimi. Brat Kara, zelo sem radoveden, kaj se je zgodilo s teboj. Povej mi, zakaj si ostal v deželi kristjanov. Kako si prišel med cigane, katerim si zdaj Bog in sultan?«

Ciganski kralj si je podprl glavo z roko in srepo zastrmel v ogenj. Tajinstveno so mu žarele temne oči. Šele čez dolgo je povzel s hrupnim glasom:

»Kismet! Tako je hotela usoda, ki neizprosno gospoduje nad ljudmi. Povedati ti hočem v kratkem. Ko se je pred osmimi leti Gezi paša Beograjski s svojo vojsko, plenom in sužnji vračal ob reki Savi proti Bosni, sem jaz s svojo četo po naključju zaostal in bil napaden od nejevernikov. Junaško so sekale naše desnice, a premoč nas je strla. Moje ljudi so poklali, le meni so prizanesli. Ujeli so me živega in vitez, katerega jetnik sem postal,

me je dal zapreti v zidan stolp na svojem gradu Čušperku. Mogoče bi bil segnil pri živem telesu v svoji mokri ječi ali poginil od gladi in žeje, da me ni videla graščakova mačeha. Ta ženska se je strastno zaljubila v mene. Bila ni več mlada, vendar še dokaj ohranjena ženska. Ponoči je prihajala k meni v stolp in mi nosila izbrana jedila in pijače. Tedaj sem se navadil piti vino. Kar zadušiti me je hotela s svojimi poljubi. Sicer se mi je gabila njena vsiljivost, vendar sem jo trpel in bil nežen z njo, naposled pa sem jo prosil, naj mi pomaga k pobegu. »Ako me vzameš s seboj na Turško, mi je stavila pogoj. Obljubil sem, ker sem vedel, da se bom babnice lahko otresel, kjer bom hotel. Nekoč pozno ponoči me je oprostila verig ter me odvedla iz stolpa. Toda ko sva se tihotapila preko graškega dvorišča proti malim vratom v obzidju, naju je zapazila nočna straža. Oglasili so se klici in počilo je več strelcev. Ženska ob moji strani je zaječala in padla na tla. Tudi jaz sem bil ranjen v hrbet in v nogo, vendar sem planil naprej in dosegl vrata. Bila so odprta. Začul sem hrzanje in pri svitu meseca opazil v bližini dva osedlana konja. Zaježnil sem enega in zdrvel po strmini navzdol v noč, v svobodo. Gnal sem ko blazen. Vseprek čez polje me je nesel konj in naposled zaježnil v gozd. Konj je dirjal dalje, se zaletaval in spotikal, toda bil sem zaradi rane že tako slaboten, da ga nisem mogel ustaviti. Nenadno sem treščil z glavo ob drevo in nezavesten omahnil raz konja. In zgodilo se je kakor pri tebi: naslednega dne so me pobrali cigani in me prinesli v to kočico na ukaz mlade, zale poglavarjeve hčere.

(Dalje.)

Dvesto kmetov preganja razbojnika. V va-
si Grljanih v zaječarskem okraju so roparji
napadli župana in bivšega poslanca Pero Vi-
tanoviča ter mu odnesli 100.000 dinarjev.
Zdaj 200 kmetov po okoliških planinah sti-
ka za razbojnika.

Petdeset komunistov ustreljeno za umor
nemškega vojaka. Iz Beograda poročajo urad-
no z dne 3. t. m.: »Danes opoldne je bil neki
nemški vojak na javni cesti v Beogradu
ustreljen od nekega komunističnega razboj-
nika. Za maščevanje tega zavrattnega umora
je bilo takoj ustreljeno 50 komunističnih
razbojnikov.«

Štirje komunisti ustreljeni pri napadu.
Pred dnevi je hotela oborožena komunistič-
na družba napasti državna oblastva na Ubu.
Ko se je že bližala sreskemu načelstvu, so jo
opazili policijski stražniki in začeli takoj na-
njo streljati. V ognju iz strojnic so obležali
na mestu mrtvi štirje komunisti. Med njimi
so spoznali nekega dijaka iz Beograda, nekega
drugega dijaka iz Žarkova pri Beogradu
in dva okoliška kmeta. Ostali komunisti so
pobegnili.

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Solata, zabeljena s slanino. Na drobno zre-
zano slanino daj na ogenj. Ko so ocvirki ru-
meni, jih vzemi ven, v razbeljeno mast pa
vlij kis. Ko zavre, vlij na oprano in dobro
otreseno solato, premešaj in po vrhu potresi
ocvirke. S slanino lahko beliš solate vseh
vrst. Tudi staro slanino lahko rabiš v to
svrhu.

Preprosta juha. Na eno žlico razpuščenega
sirovega masla daš eno žlico razrezanega pe-
teršilja in čebule in eno žlico moke. Tako na-
praviš prežganje, zaliješ s kropom in pustiš
počasno vreti pol ure. V juho zakuhaš riž ali
rezance, če jih imaš.

Mešanica kislega zelja, svinjine in riža.
Na 10 dekagramov masti prepražiš nekaj se-
sekljane čebule in žličko sladke paprike, pri-
deneš poldrugi kilogram kislega zelja, oso-
liš, zaliješ s kostno juho ali vodo ter dušiš.
Posebej prepražiš na osmih dekagramih ma-
sti malo sesekljane čebule in tri četrti kilo-
grama na mesnem stroju zrezanega svinjskega
mesa, osoliš in prepražiš. V slanem kropu
prevreš 30 dekagramov riža in ga odcediš.
Nato namažeš kozico z mastjo, naložiš vanjo
plast dušenega kislega zelja, plast mesa, plast
riža, nato pa znova plast zelja in tako na-
prej, da je kozica polna. Zadna plast mora
biti zelje. Vse to poliješ s precej kisle sme-
tane, v kateri si raztepla nekaj rumenjakov.
Nato pečeš eno uro.

Praktični nasveti

Preprosto sredstvo za gladko polt. Nad po-
sodo z vrelo vodo, v katero si vrgla prgišče
janeževih zrn, se nagibaj kakih deset minut.
Imej pa medtem čez glavo in posodo kakšno
rjuho, da tako zadržiš paro nad posodo. Nato
si obrišeš obraz in si ga umiješ v mrzli vodi.
Zelo je priporočljivo, da si potlej še nama-
žeš obraz z rumenjacom, ki si ga premešala
z žličico mandljevega olja. To zmes obdrži
dvajset minut na obrazu in jo naposled
splakni z mlačno vodo. Ta postopek da polti
prijeten lesk in mladostno napetost.

Suho paradižnikovo mezgo pripraviš tako,
da razrežeš zrele paradižnike v kose in jih
kuhaš toliko časa, da se jim koža začne vr-
tinčiti. Nato paradižnike odcediš, pretlačiš
in preostalo zmes kuhaš do gostega. Gosto
snov namažeš za pol prsta debelo na pekačo
in posušiš v pečici. Ko je mezga čisto suha,
jo razreži v kose, katere spravi v tanko
vrečico ali glinasto posodo.

Tudi ohrovtu si lahko nasušiš. O sušenju
stročjega fižola smo že pisali. Sušiš pa lahko
tudi ohrovt. Odstrani mu rebra in razreži ga
v proge, široke za prst. Nato razrezani ohrovt
popari s kropom, stresi na sito in pusti, da
se voda dobro odteče. Sušiš v pečici in vmes

lahko tudi solncu. Posuši ga dobro. Posušeni
ohrovt uporabljaj pozimi za prikuhe kakor
neposušenege.

Tudi čebulo lahko sušimo. Čebulo posušimo
tako, da ji snamemo vrhno suho kožo in olup-
ljeno čebulo po dolgem zrežemo z ostrim no-

žem v zelo tanke proge, ki jih nadevamo v
tanki plasti na pripravo za sušenje. Čebula se
mora hitro posušiti. Sušiš jo v pečici, v krušni
peč in delno lahko tudi na vročem solncu. Če
jo sušiš v pečici, ne sme biti pečica čisto za-
prta.

1200 letna lesena hiša na Japonskem

Japonsko mesto Nara ima med svojimi no-
vejšimi stavbami tudi staro leseno hišo, ki je
bila zgrajena pred 1200 leti. Mesto je bilo v
starih časih japonska prestolnica. Lesena sta-
ra hiša, ki se je dobro ohranila do današnjih
dni, je služila za zakladnico japonskih cesar-
jev.

Zanimivo pri tej stavbi je, da zanjo niso
porabili prav nikakega železa in tudi ne lese-

nih klinov, s katerimi bi bili zbili posamezne
dele stavbe. Stavba je primer velike lesene
stavbne umetnosti, v kateri so Japonci že od
nekdaj veliki mojstri. Lesena hiša je bila
tako dobro zgrajena, da je v tem času sploh
še ni bilo treba popravljati. Pred 1000 leti so
ji samo zamenjali streho. Zgrajena je pa iz
zelo trpežnega kejakovega lesa.

Veliko mesto se pogreza v zemljo

V ameriški državi Arizoni stoji mesto Jero-
me, ki je med najbolj znanimi rudniškimi me-
sti Amerike. Pred desetimi leti je postalo po
svetu še bolj znano, ker so tedaj prvič ugotovi-
li, da se je začelo vgrezati v zemljo. Zidovi
na hišah so popokali. Prav tako so razpokane
ceste in ulice. Meščani so začeli tedaj v trumah
zapuščati mesto, v katerem so ostali samo še

rudarji s svojimi inženjerji.

Od tega časa se mesto čedalje bolj pogreza
v zemljo. Nekateri mislijo, da se to dogaja za-
radi velikih rogov rudnika, ki ga izkoriščajo
že precej let. Verjetno pa so še drugi vzroki,
ker se je začela v bližini nagibati tudi večja
planina, ki se bo prej ali slej zrušila. V Jero-
mu je največji rudnik bakra na svetu.

Kjer se vreme pogosto spre- minja, živijo najdelavnejši ljudje

Temeljita raziskovanja so dognala, da je
najprimernejša toplota za delo v tvornicah
in pisarnah 14 do 17 stopinj Celzija. Ugotovi-
li so tudi, da ni dobro, če je v delavnicah
ves čas enakomerna toplota. Boljše je, če
toplota niha, in sicer tako, da od začetka
nekoliko pada. Najprimernejša toplota za
delo je, če začnemo zjutraj delati pri toploti
17 stopinj Celzija, nato pa naj se postopno
znižuje do 14 stopinj, a opoldne spet zviša
na 17.

Enaki zakoni veljajo za zunanjo toplino.
Zdravniki in vremenoslovci so ugotovili, da

človek ne doseže največje storilnosti, če dela
v krajih, ki imajo ustaljeno podnebje z ena-
ko toploto dalje časa. Za človeško telo ni
dobro, če mora človek delati dalje časa v
enakomernem mrzlem ali vročem kraju.
Stalno menjajoče se vreme, kakršno je pri
nas, vpliva po mnenju vremenoslovcev in
zdravnikov izpodbujajoče na telo in duha,
tako da dosežemo v krajih s takšnim pod-
nebjem večjo storilnost. Ugotovljeno je bilo,
da je največja storilnost delavcev v onih
deželah, kjer se vreme stalno menjava. Med
te dežele spad: tudi Sredna Evropa.

× **V grobu prenočuje.** Neki italijanski no-
sač v mestu Cannobii se je že pred leti pre-
selil v neki star rimski sarkofag. Na vpra-
šanje ljudi, zakaj si ne poišče drugega sta-
novanja, je nosač odgovoril, da stanuje v sar-
kofagu iz ljubezni do starin in zato, da si
prihrani najemnino.

× **Podmornica je trčila v kita.** Ob vходу
v neko pristanišče v Južni Ameriki so ujeli
18 m dolgega kita, ki je tehtal 23.000 kg. Ži-
val je imela na desnem boku široko rano, o
kateri sodijo strokovnjaki, da jo je dobila
ob trčenju s kakšno podmornico.

× **Svetle mačke so jih strašile.** Prebivalce
brazilskega glavnega mesta Ria de Janeira
je dolgo vrsto noči strašilo. Na strehah in
cestah so se plazile mačke, ki so se svetile in
obupno mijavkale. Da bi pomirila ljudi, so
oblastva zadevo preiskala. Ugotovila so, da
si je neki lekarnarski vajenec dovolil zlobno
šalo. Ujel je 24 mačk, jih namazal z neko
svetlikajočo se tekočino in jih na to spet
izpustil. Vse živali so kasneje zaradi škodljivega
učinkovanja omenjene tekočine pogi-
nile. Mladega mučilca živali so izročili so-
dišču.

× **Lastovka je požrešna ptica.** Vsi vemo,
da so lastovke zelo koristne ptice, ki uniču-
jejo milijone škodljivega mrčesa. Pred ča-
som je našel na tleh ranjeno lastovko neki
prirodoslovec in jo odnesel na svoj dom, kjer
jo je skrbno negoval. Prirodoslovec ji je dal

pri vsakem obroku 40 do 60 muh. Jedilni
obrokov je imela lastovka dnevno dvanajst
in je pozobala do 600 muh. Pa še ni bila za-
dovoljna. Zdaj si lahko mislimo, koliko muh
pobere v prosti naravi, ko vsa vesela v ostrih
poletih šviga nad našimi glavami in lovi mu-
šice zase in svoje nenasične mladiče.

× **V Bolgariji imajo septembra praznik žet-
ve.** Vsako leto praznujejo v Bolgariji 14. sep-
tember kot praznik žetve. Tega dne so po vsej
Bolgariji velike slovesnosti, pri katerih pove-
ličujejo delo na polju in se zahvaljujejo Bogu
za prejete dobrote. Takšne slovesnosti bodo
tudi letos, samo v mnogo večjem obsegu. Po-
leg zastopnikov bolgarske vlade se jih bodo
udeležili tudi kmetijski ministri iz Italije,
Nemčije, Slovaške in Madžarske.

Silno neurje z udarjanjem strele

Dolenjske Toplice, septembra
Predzadno soboto je nastalo po Dolenjskem
neurje, ki ga je spremljalo silno grmenje. Med
drugim je udarila strela v neko drevo v Ru-
manji vasi in je omamila neko deklico, ki pa
je kmalu spet prišla k zavesti brez zlih po-
sledic. Strela je udarila tudi v Krenovo zida-
nico na Ljubnu, ki je zgorela. Ker so bili lju-
dje blizu, so iz goreče zidanice skoro vse re-

šili, vendar ima posestnik precejšano škodo, ker zidnica ni bila zavarovana.

Tudi nedelja nato je bila precej deževna. Vmes je padala toča, ki pa ni naredila škode. Pogosti dež in s tem hladnejše vreme zadr-

žužeta dozorevanje poljskih pridelkov. Krompir je že marsikje začel gniti. Zato so ga nekateri kmetje začeli prej izkopavati, kakor so nameravali. Turščica je še zelena in tudi fižol ne more zoreti. Mnogo trpi zaradi dežja ajda.

polna usoda poveljnih časov poglajala daleč ven v svet. Šli so v Francijo, Poljsko ali Bolgarijo. Večina pa je ostala v Srbiji in v beograjskem predmestju Mokrem Lugu ustanovila naselbino, v kateri naprej goji svoje šege in običaje. Kalmiki so mongolski narod. Prav za prav imenujejo sami sebe Halmike. Kalmik (odnosno Halmyk) je stara azijska beseda, ki pomeni ostanek.

Nerodne poljske poti držijo v oddaljeno naselbino, piše obiskovalec te naselbine. V naselbini slone fantički s poševnimi očmi ob vrtnih plotovih ter ravnodušno opazujejo tujca. Drugi se pode po travi in neka stara ženska kadi pipo ob vratih nizke hiše. Može nimajo nobene zveze z bojevitostjo nekdanjega velikega mongolskega vojskovodje. Postali so kot vozniki ali krojači mirni meščani te dežele. Mlado dekle nam pokaže pot k vrhovnemu svečeniku v malem Budovem svetišču, ki je bilo postavljeno iz njihovih lastnih sredstev in z japonskimi darili.

Z globokim poklonom nas povabi bakša, kakor se imenuje drugi vrhovni svečenik, k vstopu v svetišče. Čudovito pisana slika se nam odpre. Na stenah vise med slikami Dalai-lame (budističnega papeža), Bude (ustanovitelja budičične vere) in vrhovnega svečenika, umetno tkane stenske preproge, pisani trakovi vise s stolpa in prinašajo moten sijaj v pravilčno mračno sliko. Sredi prostora stoji širok lesen divan, na katerega se vleže vrhovni svečenik, kadar opravlja svoje molitve. Nasproti vhoda je oltar, okrog katerega se razpostavljene umetno izdelane podobe Bude in dalai-lame. Mnogo srebrnih posodic stoji pred slikami; to so daritvene posode.

Vrhovni svečenik govori neko mešanico ruskega in srbskega jezika. Na spoštljivih kretanjah, s katerimi nam razkazuje predmete, ki so mu sveti, spoznamo, kako zelo jih spoštuje. Če se kdo kdaj nasmehne nad skromnimi žrtvami, ki jih Kalmiki darujejo svojemu bogu, potem govori svečenik o smislu teh žrtev. Svečenik prav dobro ve, da veliki Buda ne potrebuje teh posodic z vodo, toda vsak mu mora žrtvovati, da dokaže spoštovanje in ljubezen do njega. Buda spozna že v sami dobri volji dobro dejanje in tako mora vsak po svojem premoženju darovati posodice vode, riž, dragoceno olje in drugo.

Pod stropom visi velika bela steklena krogla, v kateri se zrcali vse, kar se godi v prostoru. Ta krogla predstavlja božje oko, kajti kakor se vse zrcali v krogli, tako bog vidi vse, kar ljudje počenja.

Budisti imajo svoje znamenje, to je kljukasti križ. Tudi v izvornih Budovih spisih je znamenje kljukastega križa. Vrhovni svečenik pokaže prisotnim nemškim vojakom dragoceni posnetek izvornika. Iz mnogih pisanih svilenih prtov, v katerih so skrbno zamotani listi spisov, privleče na dan list s kljukastim križem.

Po nazoru budistov predstavlja kljukasti križ razum in moč. Če se hoče mlad par poročiti, potem na svečenikov divan napravijo iz riževih zrn obliko kljukastega križa. Na to znamenje potem ženin in nevesta sedeta in s tem je poroka končana. Ta obred naj mlademu paru podeli na skupni življenjski pot razum in moč.

Kadar stopi v budistično svetišče posebno odlični gost, vzame svečenik v roke veliki obredni posodi, ki prekrižani dasta obliko kljukastega križa. S tem hoče označiti, naj bi bila odličnemu gostu podeljena razum in moč.

× Po smrti je izpovedal svoj zločin. Pred časom je v ameriški državi Teksasu umrl bančnik Sawyer. V svoji oporoki je opozoril svoje dediče, naj skrbno pregledajo njegovo zapuščino in pokličejo k temu pregledu tudi policijo. Vpričo policije naj odigrajo neko gramofonsko ploščo. Dediči so v resnici izpolnili željo zapustnika in izkazalo se je, da je bilo na plošči priznanje, kako je zapustnik pred 16 leti umoril svojega tovariša. Vsi podatki, ki jih je Sawyer zaupal plošči, so se izkazali za resnične. Umor je pred 16 leti zbudil velik preplah, vendar pa policija tedaj ni mogla najti morilca.

V bodočnosti bodo mestni ljudje sami velikani

Sodobna znanost je dokazala, da se je meščan zelo spremenil od podeželskega človeka. Najznačilnejše je, da so meščani po svoji rasti od leta do leta večji, kakor je ugotovil heidelberški vseučiliški profesor Hellbach. Povprečna velikost meščanov je narasla tako hitro, da smemo domnevati, da bodo prihodna pokolenja, ki bodo živela v mestih, pravi velikani, če bo rast naraščala še nadalje tako hitro.

Ze pred 50 leti so lahko ugotovili, da velikost ljudi v Zapadni Evropi narašča. Ljudje so postali povprečno za 3 do 6 cm večji. Ponekod so pa ugotovili celo povečanje rasti povprečno za 10 cm. V Nemčiji so ugotovili v 14 letih po vojni povečanje človeške rasti povprečno za 6.3 cm. Na Nizozemskem in Švedskem so postali ljudje v zadnjih 60 do 70 letih povprečno za 4 do 7 cm večji. V

Svici znaša povečanje rasti povprečno 10 cm v zadnjih 75 letih, v Zedinjenih državah pa 5 cm.

Pri tem je najznačilnejše, da se je rast ljudi najbolj povečala v večjih mestih. Na deželi je višina ljudi pod povprečjem. Učelniki si belijo glave s tem čudnim pojavom in doslej se jim še ni posrečilo, pojasniti ga. Nekateri si ga razlagajo tako, da so meščani večji od deželanov zaradi drugačnega načina življenja in da imajo meščani predvsem mesno hrano. Nekateri drugi pa pravijo, da je ta pojav čisto podoben pojavu v svetu rastlin, ki zrastejo toliko više, kolikor bolj se morajo boriti za sonce in zrak. Ker je torej v mestu slabši zrak, meščanski ljudje bolj rasejo. Ta domneva seveda ni dokazana in se nekaterim znanstvenikom sploh ne zdi verjetna.

Rojstvo otrok in dajanje imen na Japonskem

Pri Japoncih je veljalo v starih časih rojstvo otroka za nekaj nečistega, kakor velja še danes pri enem izmed japonskih rodov. Hiša je postala zaradi poroda prav tako nečista, kakor je postala nečista zaradi smrti. Kipe bogov je bilo treba ob smrti ali rojstvu zakriti, da niso bili onečašteni. Po porodu ostane japonska mati 21 dni nečista in ne sme iti v nobeno svetišče, niti pred hišni oltarček ne. Ostati mora v hiši. Če bi šla med tem časom po vodo k studencu, bi ta usahnil. Osem dni po rojstvu praznujejo praznik imena. Novi zemljan dobi svoje ime. Pri marsikateri družini se naravnost mučijo, da najdejo za otroka pravo ime. Nekaj časa nato praznujejo praznik obiska reke. Otroka ne sejo v svetišče prednikov in ga ob tej priliki okopljejo v reki.

Zibelke Japonci ne poznajo. Večino časa prebije otrok na materinem hrbtu, tudi v času ko mati dela. Če ji je otrok pri delu preveč v nadlego, ga položi v košaro, v kateri sicer shranjujejo obleko.

Japonci ne nosijo imen kakšnih svetnikov, zato tudi ne praznujejo godovnega dne, temveč le rojstni dan. Ta dan ni za Japonca samo spomin na rojstvo, ampak ima tudi verski pomen: Ta dan se Japonci zahvali bogovom za preteklo leto. Najbolj se praznuje prvi otrokov rojstni dan.

Cesarjev rojstni dan praznuje ves narod. Ta praznik je za novim letom največji.

Konfucij, veliki učitelj Vzhoda, je poudarjal, kako važno je, da ima vsaka reč pravo ime. To Japonci zelo upoštevajo tudi za otroke. Zaradi tega posvečajo veliko pozornost izbiri imen za otroke. Včasih so uporabljali kitajska imena.

Če ima Japonci nesrečo pri svojih opravkih, gre k vedeževalcu, da preišče njegovo ime in pisan znak za ime. Navadno seveda ugotovi vedeževalec, da izvira nesreča iz napačnega imena ali pa iz napačno sestavljenega znaka. Da se sreča vrne, si da tak nesrečnež svoje ime popravi. Japonci sveto verjajo, da je s tem zadeva popravljena. To pa napravi včasih veliko zmešnjavo. Dobe se trije ali štirje rodni bratje, izmed katerih vsak nosi drugo družinsko ime.

V prejšnjih časih je imel Japonci navadno samo eno ime. Tisto, s katerim so ga klicali. To ime pa so v raznih življenjskih dobah spreminjali. Odraslega niso mogli klicati z otroškim imenom. Dali so mu torej novo ime. Isto se je zgodilo, če si je izbral kakšen poseben poklic.

Pozneje se je tudi na Japonskem uvedla navada, da si pridevajo ljudje več imen. Toda preprosti delavci in vojaki še danes nosijo samo eno ime, ki je po navadi v zvezi z njihovim poklicem. Tudi cesar še danes nosi eno samo ime. Tako se je na primer prejšnji cesar imenoval Joši hito, kar pomeni dober človek.

Deklice imajo po navadi imena po cvetličah in rastlinah. Na primer: Hanako (Cvetka), Kiku (Krizantema), Macuko (Bor), Ineko (Riž), Juri (Lilija). Tudi po letnih časih dajejo imena. Na primer: Haruko (Pomladna), Nacuko (Poletna), Ahido (Jesenska), Fujuko (Zimska). Dalje po lastnostih. Na primer: Jošiko (Dobra), Hideko (Vrla), Takako (Visoka). Dečki pa se imenujejo: Taro (Mladec), Jiro (Drugorojeni), Cuneo (Stanovitni), Sizuo (Mirni), To ku taro (Krepostni) in podobno.

Zanimiva naselbina budističnih Kalmikov pri Beogradu

V beograjskem predmestju Mokrem Lugu zbujajo posebno pozornost tujca čuden stolp, ki mu pravijo kitajski stolp. Okrog tega stolpa živi največja naselbina Kalmikov v Evropi. Nad tristo sinov starodavnega mongolskega osvojevalca Džingiskana se je tu naselilo.

Pred mnogimi stoletji so njihovi predniki pasli živino po neskončni tibetanski planoti. Po dolgih blodnjah so se naselili ob Donu. Toda tudi tu niso našli dokončne domovine. Ruska revolucija jih je spet prisilila, da so se izselili. Z vojsko generala Vrangla so prišli v Srbijo. Nekaj izmed njih je sprememb

Že stari Egipčani so si pekli kruh

Že dolga stoletja je kruh glavna ljudska hrana. Na najstarejših egipčanskih spomenikih vidimo peka, ki mesi kruh in ga daje v peč. Deset stoletij pozneje so rimski peki bili že veliki mojstri v peki kruha in v Pompejih lahko vidimo čisto ohranjeno krušno peč. Žito je prihajalo s Sicilije. Peka kruha se od tedaj ni dosti spremenila. Žito zdaj nekoliko skrbneje zmeljejo in kruh bolj okvasijo. Kruh se je od vsega na svetu še najmanj spreminjal. Kadar ga je primanjkovalo, je bila huda lakota. V tridesetletni vojni je Nemčija izgubila tretjino prebivalstva zaradi lakote, ker ni bilo kruha. Med francosko revolucijo so ženske najhuje kričale po kruhu.

Kruh, ki so ga jedli naši davni predniki, je bil siv, suh in poln res ječmena in ovsu. Da je kruh redilen, mora imeti nekatere važne snovi, ki so v otrobih. Tak z otrobi pomešan kruh je bil v starih časih glavna hrana delavcev, a je bil prav izdaten. Bel kruh ni zelo redilen. Iz bele moke, to je moke brez otrobov, so včasih pekli kruh samo bogati ljudje. Tudi v starem Egiptu so jedli bel kruh bogatini, medtem ko je ljudstvo otepalo ovseni kruh.

Peka kruha je prišla v Rim iz Grčije in prve javne pekarnice so odprli dvesto let pred Kristusom, ko so bili Rimljani zavojevali Macedonijo. Kruh so pa tudi pekli pri vseh boljših rodbinah doma, kar so opravljali nalašč za to izučeni sužnji. Po padcu rimskega cesarstva so pekarnice ostale v zasebnih rokah. Peki so se združili in ustanovili svoje društvo. Svojim odjemalcem so dostavljali na dom kruh ali pa moko, saj so družine rade pekile kruh tudi doma.

Egipčani so mesili kruh kar z nogami, in ta navada je ostala še v mnogih krajih do začetka tega stoletja. Prvi stroji za mešanje so znani že v starih časih in so se le počasi izboljševali do današnjih dni. Poklic pekov ni bil zmerom lahek. V Turčiji in Egiptu so te siromake kar pobesili, če se je cena kruhu preveč dvignila. Če so jih zasačili, da so pekli kruh iz slabe moke, so jih kar z žebli pribili za ušesa pred trgovinami. Dandanes kaj takega sicer več ne delajo, vendar pa se pogosto zgodi, da se ljudje razburjajo nad peki, če se jim zdi cena kruhu previsoka.

Duša neznanega japonskega vojaka napredovala v generala

Skoro vse države na svetu imajo po zadni svetovni vojni svoje neznanke vojake. Japonska ga je pa imela že davno prej. Njegov spomenik je steklena omara v posebni dvorani velike vojašnice v bližini Tokija. Za stekleno steno je napis in krvavi papirji. V to dvorano stopajo Japonci kakor v cerkev, v kateri predstavlja oltar omenjena steklena omara. Pred njo se japonski vojaki globoko klanjajo. Zgodovina tega neznanega vojaka je nastopna:

Med rusko-japonsko vojno je neki japonski vojak, ki je prenašal zelo važno sporočilo, prišel naenkrat v nevarnost, da ga bodo ujeli kozaki. Preden so ga opazili, jih je bil zagledal že on. Pobegniti ni več mogel. Priti v ujetništvo, je bila za Japonce sramota, ki jo opere lahko samo smrt. Sovražniku izročiti te važne listine bi bil zločin, ki si ga

človek sploh ne more misliti. Vojak se ni prav nič obotavljal in je v naslednjih trenutkih napravil harakiri. Z nožem si je razparal trebuh in je umirajoč potisnil v svojo trebuhno votlino važne vojaške papirje. Kozaki se na hudo ranjenega Japonca niso dosti ozirali, toda japonski oficir, ki ga je pozneje našel, je takoj razumel žaloigro, ki se je morala odigrati. Sklonil se je nad mrtvega vojaka in je v njegovem trebuhu našel vojaško sporočilo, še istega dne so dušo umrlega vojaka povzdignili v čin podoficirja, nato je pa njegova duša redno napredovala in je danes že general.

Ko privedejo mlade japonske oficirje pred spomenik japonskega neznanega vojaka, jim njihovi predstojniki govore: »Japonski vojak! To je edino mesto, kjer sme jokati japonski vojak!«

Nekatere ribe plavajo z bliskovito naglico

Hitrost ptic je že precej znana, ni pa še toliko znana hitrost plavanja posameznih rib. Marsikdo, ki je opazoval v reki počasno plavanje rib, bo gotovo presenečen, ko bo izvedel, da hitrost plavanja nekaterih rib prav nič ne zaostaja za hitrostjo leta.

Neki Američan je ugotovil, da plavajo postrvi s hitrostjo 45 km na uro. Do te ugotovitve je prišel po številnih opazovanjih plavanja teh rib. Ko so se postrvi zbrale v skupino, je omenjeni opazovalec zagnal med nje kamen, nato pa so se preplašene ribe razpršile na vse strani. Takih poskusov je napravil brez števila in je naposled prišel do omenjene ugotovitve. Postrv pa gotovo tako hitro ne plava kakor vretenica. Splošno je zmagalo mnenje, da riba plava toliko hitreje, kolikor večja je. Tako težki losos lahko

z bliskovito naglico švigne človeku izpred oči in dostikrat še tedaj, ko je že zadet od trnka in mora vleči za seboj še debelo vrv, plava izredno hitro. Tarpon, ki je do dva metra dolg, doseže s svojim vitkim telesom in močnimi mišicami hitrost 120 km na uro.

Na neki ladji so potniki opazovali skupino rib, ki je plavala proti ladji v obliki klina. Nenadno so se ribe ločile v dva oddelka, ki sta plavala mimo ladje. Ribe so se takoj nato spet zvrstile v obliko klina in so nato plavale pred ladjo. Ker se je pojav ponovil, so vsi potniki trdili, da so morale ribe plavati najmanj trikrat tako hitro kakor ladja, to je s hitrostjo 80 km. Približno tako hitro plavajo tudi morski volkovi. Tarpona prekaša v hitrosti samo mečarica, ki je najhitrejša in najmočnejša morska riba.

Pri hoji kaže človek svoje lastnosti

Hoji vtisne med drugim svoj pečat že sam poklic. Vojak hodi čisto drugače kakor plešalec na vrvi, mesar spet drugače kakor znanstvenik, gospodinja spet drugače kakor prodajalka. Prav tako se razlikuje hoja

strastnega človeka od hoje mirnodušneža. Tudi lahkomišelnež hodi čisto drugače kakor preudarnik. S preučevanjem načina hoje so ugotovili značilnosti človeškega značaja.

Tako pomenijo veliki koraki in pri hoji

naprej nagnjeno gorno telo častihlepnost, toda brez potrebne odločnosti. Lahko pojmovanje življenja kakega veseljaka se izraža tudi v lahki hoji. Ljubezniv in odkrit človek hodi s skladno iztegnjenim sprednim delom noge, s postransko držo glave in pa ziblje se pri hoji. Slično hojo imajo tudi delavni in nezlomljivi ljudje, samo da pri hoji ne premikajo ramen in tudi glave ne drže postrani. Ljudje, ki se pri hoji v kolnih zelo šibijo in se nato zopet vzravnavajo, so duševno zelo obremenjeni. Približno enako, samo bolj počasi, hodi tudi črnogled človek. Njegova drža je vase pogreznjena in njegove roke so pri hoji skoro mrtve. Preudarnega človeka takoj spoznaš po njegovih preudarnih in pozornih stopinjah. Tak človek se premika enakomerno naprej s pogledom, uprtim v zemljo. Prav nasprotno pa lahko ugotoviš pri trmastem človeku, ki hodi hitro in izziivalno in se tudi zelo nerad izogiblje. Moder človek, ki mnogo tuhta, se pri hoji drži bližine hiš, da laže v miru sledi svojim mislim. Ljudje, ki se spotikajo in zadevajo, so navadno raztreseni. Proti zemlji nagnjena glava in drža telesa odkrivata človeka, ki ima nagon za prikrivanje. Radovedneži in ljudje, ki vse radi povedo, se pri hoji zmerom zaletavajo v ljudi, s katerimi gredo.

Zanimivosti

× Spomenik v Spaniji padlim Italijanom. Iz Madrida poročajo: Na željo Duceja in generalisima Franca je bil v Saragossi postavljen spomenik italijanskim legionarjem, ki so slavno padli v Spaniji. Spomenik je postavljen v obliki visokega stolpa z velikim križem, okrog katerega so postavljeni drugi manjši križi. Ob straneh se dvigajo štirje loki, ki sestavljajo vhod v cerkvico, držečo se spomenika. 4000 padlih Italijanov počiva zdaj na 170 vojnih pokopališčih, vendar bodo njihove zemске ostanke položili pod ta spomenik k večnemu počitku razen 480 vojakov, ki so padli pri zavzetju Santanderja in imajo že svoj spomenik. Denar za postavitev spomenika je dal Duce.

× Velikanski nasip ob Dnjepru so pogнали v zrak. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča z vzhodnega bojišča, da so Rusi zaradi umaknitve uničili velikanski nasip ob Dnjepru, ki je usmerjal vodo reke v Dnjeprostroj in omogočal delovanje ene največjih električnih central Rusije. Nasip je bil pognan v zrak z mnogimi tonami dinamita. Z njim so bile uničene tudi vodnoelektrične naprave v bližini nasipa. Za gradnjo nasipa je bilo potrebno šest let dela. Delalo je okrog 50.000 delavcev, kar kaže na važnost te vodnoelektrične naprave, ki so jo bili Rusi prisiljeni uničiti. Zadošča navesti, da je električna centrala imela devet turbin, izmed katerih je vsaka oddajala 80.000 konjskih sil. Ta centrala je zalagala z električnim tokom vse naprave južne Rusije do Rostova. Z uničenjem nasipa pri Dnjeprostroju so Rusi ustavili delo več sto tvornic, ki so delale za potrebe vojne.

× Rooseveltova mati umrla. Po vesti iz New Yorka je 7. t. m. umrla mati ameriškega državnega predsednika Roosevelta.

× Rooseveltov zastopnik pri sv. stolici je odpotoval v Rim. Z letalom je prispel v Lizbono Mirron Taylor, zastopnik predsednika Zedinjenih držav pri sv. stolici. Iz Lizbone je potoval v Rim, kjer je prevzel posle kot Rooseveltov zastopnik pri sv. stolici. Z njim je prispela tudi njegova žena.

× Slovaška v borbi proti Židom. Slovaška ima že vrsto protizidovskih zakonov, ki jih počasi izvaja. Kljub temu je pa po slovaških uradih, predvsem pa v zasebnih podjetjih še zmerom precej Židov. Nekateri so celo še na vodilnih mestih. Zato je minister za notranje zadeve dva meseca potoval po Slovaški in iskal primerne kraje, v katere bodo naselili Žide. Slovaška vlada misli namreč pregnati vse Žide ne samo iz Bratislave, temveč tudi iz vseh drugih slovaških mest, ki imajo nad 5000 prebivalcev. Za stanovanje Židov bodo zgradili posebne barake, uporabljali pa bodo Žide pri

